

IZVJEŠTAJ

o aktivnostima
NVO u Crnoj Gori u
2024. godini

IZDAVAČ:

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)
Ul.Sima Barovića 24, Podgorica Tel/fax: 020/219
120, 219 121, 219 122, 219 123 E-mail:
crnvo@crnvo.me www.crnvo.me

NAZIV PUBLIKACIJE:

Izveštaj o broju i vrsti akcija koje su organizovale
i sprovele nevladine organizacije u Crnoj Gori u
2024. godini

ZA IZDAVAČA:

Zorana Marković

AUTORI:

Petar Knežević
Nazif Velić
Zdravko Janjušević
Marina Vuksanović
Milan Medenica
Kenan Kečević
Zorana Marković

SARADNICI NA ISTRAŽIVANJU:

Miloš Marković
Aleksa Minić
Hazreta Cuca

PRIPREMA I DIZAJIN New Page D.O:O.
Podgorica, decembar 2025.

Izveštaj je pripremljen u okviru programa Mreža resursnih centara Crne Gore. Izneseni stavovi i zaključci ne odražavaju nužno stavove Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama.

UVOD

U savremenim društvima, nevladine organizacije prepoznate su kao važan segment savremenih demokratskih društava i priznate su kao značajan akter u unapređenju javnih politika, zaštiti ljudskih prava i pružanju usluga od javnog interesa. Značaj aktivnosti koje sprovode NVO ogleda se i u njihovoj sposobnosti da mobilizuju zajednice, artikulišu potrebe građana i zagovaraju javne politike zasnovane na principima transparentnosti, odgovornosti i poštovanja ljudskih prava.

Aktivnosti nevladinih organizacija u Crnoj Gori obuhvataju širok spektar inicijativa koje doprinose jačanju demokratskih vrijednosti, unapređenju kvaliteta života građana, unapređenje društvenog razvoja i izgradnji inkluzivnog društva. Njihovo djelovanje u oblastima obrazovanja, socijalne zaštite, humanitarnog rada, zaštite životne sredine i održivog razvoja doprinosi ne samo neposrednom poboljšanju životnih uslova, već i dugoročnoj otpornosti društva.

Jedna od ključnih oblasti djelovanja nevladinih organizacija jeste zaštita ljudskih prava i zagovaranje javnih politika. U okviru ovih aktivnosti, organizacije prate primjenu zakona i javnih politika, identifikuju nepravilnosti, pružaju podršku građanima i upućuju preporuke nadležnim institucijama radi unapređenja normativnog i institucionalnog okvira.

Poseban segment rada odnosi se na obrazovne i razvojne aktivnosti, uključujući organizovanje obuka, radionica i programa neformalnog obrazovanja. Ove aktivnosti imaju za cilj jačanje kapaciteta pojedinaca i grupa, povećanje nivoa informisanosti i podsticanje aktivnog učešća građana u društvenim procesima.

Nevladine organizacije takođe realizuju programe iz oblasti socijalne zaštite i humanitarnog djelovanja, pružajući podršku ranjivim i marginalizovanim grupama. Aktivnosti u ovoj oblasti obuhvataju pružanje socijalnih usluga, psihosocijalne podrške, kao i realizaciju projekata usmjerenih na socijalnu inkluziju.

Dodatno, značajan broj organizacija djeluje u oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja, kroz aktivnosti podizanja svijesti, zagovaranja odgovornog upravljanja prirodnim resursima i implementaciju lokalnih ekoloških inicijativa. Ovim aktivnostima nevladine organizacije doprinose dugoročnom razvoju i jačanju otpornosti zajednice.

Praćenje i analiza ovih aktivnosti od suštinskog su značaja za razumijevanje stvarnog doprinosa civilnog sektora. Dobro strukturisan uvid u broj i vrstu akcija koje NVO realizuju omogućava afirmaciju njihovog rada, jačanje povjerenja javnosti i kreiranje javnih politika koje odgovaraju na stvarne potrebe zajednice. Upravo iz tog razloga a sa ciljem sticanja boljeg uvida u vrstu i broj aktivnost koje su realizovale nevladine organizacije u Crnoj Gori tokom 2024. godine sproveden je istraživanje zasnovano na kombinaciji upitnika, analize javno dostupnih izvještaja i intervju sa predstavnicima organizacija. Podaci su prikupljeni u okviru programa „Mreža resursnih centara u Crnoj Gori“, koji uz podršku Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama, realizuju Centar za razvoj nevladinih organizacija kao nacionalni resursni centar, regionalni resursni centri NVO Bjelopoljski demokratski centar, NVO Aktivna zona i NVO Novi Horizont kao i lokalne kancelarije NVO Bonum, NVO Natura i NVO Nada.

Ovaj izvještaj ima za cilj da pruži sveobuhvatan pregled broja i vrste aktivnosti koje su tokom 2024. godine organizovale i sprovele nevladine organizacije (NVO) u Crnoj Gori. Njegova svrha je da na sistematičan i transparentan način predstavi doprinos civilnog sektora razvoju društva, kroz inicijative koje obuhvataju različite tematske oblasti – od zaštite životne sredine i ljudskih prava, preko obrazovanja i kulture, pa sve do socijalne inkluzije i lokalnog razvoja.

Na koji način se prate **aktivnosti NVO?**

Imajući u vidu da je u Crnoj Gori registrovano preko 7000 nevladinih organizacija, praćenje aktivnosti cjelokupnog sektora predstavljaju izazov. Jedini organizovani način prikupljanja informacija o implementiranim aktivnostima mogao bi biti na osnovu izvještaja o realizaciji projekata finansiranim iz javnih sredstava podnose u otvorenom formatu, po ugledu na modernije sisteme, u kojima se indikatori realizacije aktivnosti i postignutih rezultata unose u otvorenom formatu, što dozvoljava zbirnu obradu podataka.

Drugi način je kroz monitoring izvještavanja medija, međutim ta metoda nije pogodna iz razloga što se ne objavljuje i promoviše realizacija svake od aktivnosti NVO, a one koje se promovišu ne promovišu se u jednakom intenzitetu.

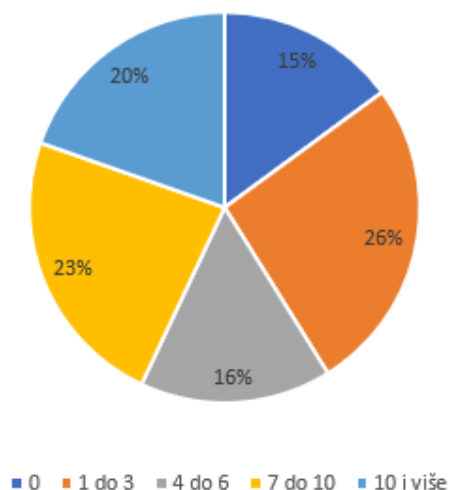
Treći način, koji se koristio u pripremi ovog izvještaja, jeste prikupljanje informacija direktno od organizacija putem upitnika. Na taj način je moguće odrediti niz pitanja koja su usmjerena na prikupljanje relevantnih informacija za stvaranje polazne osnove i kreiranje javnih politika koje će odgovarati na stvarne potrebe NVO.

Rezultati upitnika: **kakve aktivnosti sprovode NVO?**

Upitnik za nevladine organizacije je sproveden sa ciljem prikupljanja detaljnijih informacija o tome u kojoj mjeri su NVO aktivne u Crnoj Gori, koliko aktivnosti sprovode, i koja je to vrsta aktivnosti. Kroz detaljna pitanja učesnici ankete mogu dati značajan uvid u rad civilnog društva, njihov fokus, i potencijalne rupe u oblastima od javnog interesa.

Informacije prikupljene putem upitnika su naročito značajne imajući u vidu da ne postoji sistematizovan i sveobuhvatan način prikupljanja podataka o bilo kojim aktivnostima nevladinih organizacija, nezavisno od izvora finansiranja, oblasti rada, i vrste aktivnosti.

Broj aktivnosti realizovanih u 2024. godini

Na upitnik koji je distribuiran nevladinim organizacijama u Crnoj Gori je odgovorilo 107 predstavnika NVO. Na pitanje "Da li ste u 2024. godini organizovali bilo kakve akcije ili aktivnosti, i koji je njihov broj?", samo 15% nije organizovalo nijednu aktivnost, 26% je organizovalo od jedne do tri aktivnosti, 16% je organizovalo 4 do 6 aktivnosti, 23% organizacija je sprovelo između 7 i 10 aktivnosti, dok je 19% organizacija sprovelo preko 10 aktivnosti.

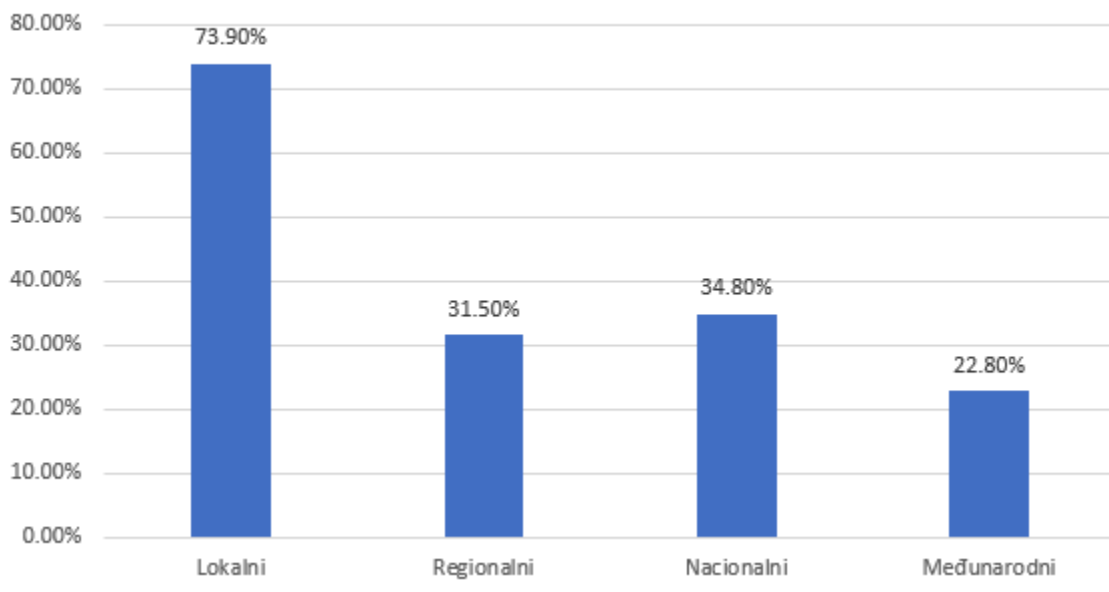
Među vrstama aktivnosti, najpopularnija među nevladinim organizacijama je organizacija edukativnih radionica i treninga, koju je praktikovalo 67.4% organizacija koje su učestvovala u upitniku. Javne kampanje i zagovaračke akcije je sprovodilo 42.1% organizacija, a volonterske akcije u zajednici 38.9% NVO. Istraživačkim aktivnostima se bavilo 35.8% organizacija, a humanitarnim akcijama 25.3%. Kulturnim manifestacijama i ekološkim akcijama se bavilo 30.5% organizacija. Među manje zastupljenim aktivnostima (po oko 1%) su: online aktivnosti (vođenje online blogova), psihosocijalne usluge, organizacija sportskih aktivnosti i manifestacija, sajмова, omladinskog parlamenta, panel diskusija, kurseva jezika, dodjela grantova, usluge savjetovanja, SOS telefona.

Vrste sprovedenih aktivnosti u 2024. godini

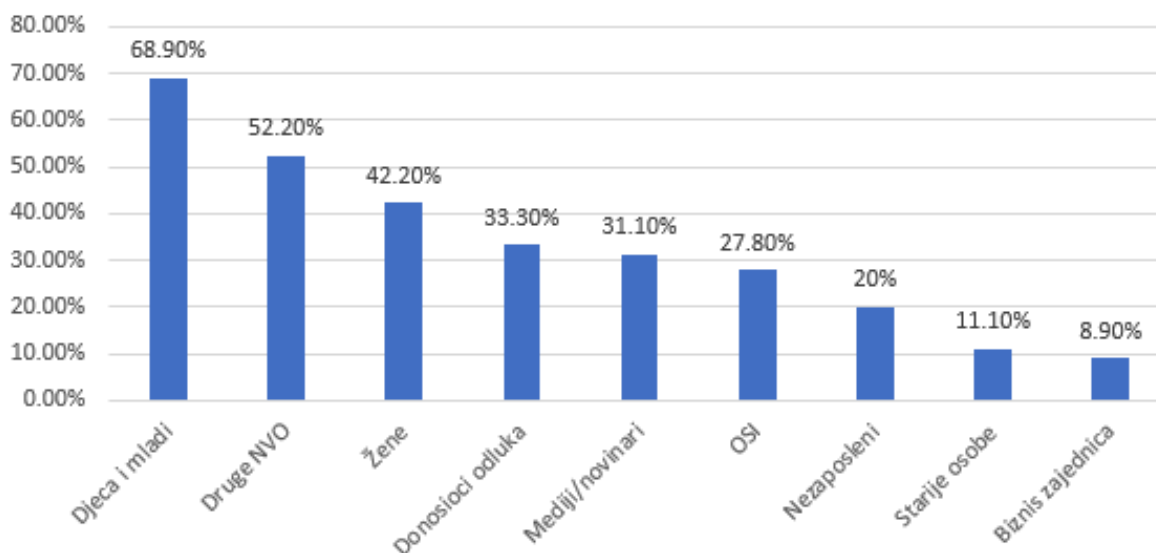
Nalazi upitnika ukazuju na to da su NVO uglavnom bile posvećene lokalnim aktivnostima. 73.9% organizacija je sprovodilo aktivnosti na lokalnom nivou, 31.5% na nivou regije (sjeverne, centralne ili južne), 34.8% na nacionalnom nivou, a 22.8% i na međunarodnom nivou.

Na kojem nivou ste sprovodili aktivnosti u 2024. godini?

Kada se radi o ciljnim grupama, najveći broj organizacija je radio sa djecom i mladima: 68.9% organizacija. Aktivnosti usmjerene na druge NVO je imalo 52.2% organizacija. Aktivnosti namijenjene ženama kao specifičnoj ciljnoj grupi su sprovodile 42.2% organizacija. Na donosiocima odluka su svoje aktivnosti usmjerile 33.3% organizacija. Mediji i novinari su bili ciljna grupa za 31.1% organizacija. Osobe sa invaliditetom su bili ciljna grupa za 27.8% učesnika ankete. Aktivnostima usmjerenim ka nezaposlenim licima se bavio 20% organizacija, a ka starijoj populaciji 11.1%. Biznis zajednica je bila ciljna grupa za 8.9%. Među najmanje zastupljenim ciljnim grupama NVO (po oko 1%) su sljedeće grupe: strane i regionalne NVO, LGBT populacija, međunarodna stručna javnost u oblasti kulturnog naslijeđa, Turisti, Romi i Egipćani, i zaposleni u institucijama.

Prema kojim ciljnim grupama su bile usmjerene aktivnosti NVO u 2024. godini?

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Nevladine organizacije sprovode raznovrstan skup aktivnosti na svakodnevnom nivou. Među njima su one koje su javno ispraćene i promovisane putem društvenih mreža, a i neke koje zbog bezbjednosnih i razloga privatnosti ne smiju biti eksplicitno objavljivane, kao što su podrška žrtvama nasilja. Neke od aktivnosti su finansirane od strane raznih donatora (Vlada Crne Gore, lokalne samouprave, EU i drugi), dok neke aktivnosti sprovode bez obezbijedenih sredstava i potpuno volonterski. Samim tim, ovako raznolik skup aktivnosti je teško sistematski i potpuno ispratiti i mapirati.

Da bi se ovaj zadatak olakšao, potrebno je voditi evidenciju integrisanu u sistem izvještavanja u otvorenom formatu na nivou svih organa uprave na državnom i lokalnom nivou koji dodjeljuju sredstva nevladinim organizacijama o tome koliko je kojih aktivnosti sprovedeno, koliko je članova ciljne grupe obuhvaćeno, koji su bili rezultati projekata i sličnih podataka, na osnovu čega bi se kreirali data setovi, uz pomoć kojeg je lakše pratiti trendove razvoja civilnog društva u Crnoj Gori, dostupnog finansiranja, i doprinosa nevladinih organizacija opštem društvenom razvoju Crne Gore.

Ukoliko postoje podaci o tome koje organizacije su aktivne u pojedinim poljima, te koju vrstu aktivnosti implementiraju, lakše je pronaći "rupe" u praksi. Na primjer, uz otvorene podatke bismo možda mogli da zaključimo da se edukacijom mladih o prostornom planiranju ne bavi nijedna organizacija, niti je sprovedena ijedna obuka o toj temi za njih. Samim tim, prepoznali bismo nedostatak ključnih sadržaja i aktivnosti koje bi trebalo podržati u budućnosti.

Takođe, otvoreni podaci u ovom pogledu mogu pomoći nevladinim organizacijama da se jednostavnije udružuju, prepoznajući lakše sebi slične i bliske organizacije, na taj način kreirajući zajednicu prakse (community of practice) za svoje oblasti. Na primjer, sve organizacije koje pružaju usluge zaštite žena i djece od nasilja će moći da se udruže i zajednički zagovaraju unapređenje zakonodavstva u svojoj oblasti rada.

Dostupnost podataka o vrsti i broju aktivnosti NVO bi takođe bila značajna radi podizanja kapaciteta samih nevladinih organizacija za implementaciju narednih aktivnosti. Na primjer, ukoliko pretražimo bazu podataka i pronađemo organizacije koje su se bavile istraživanjima, analizama i sličnim radovima, te pregledamo njihove radove, možemo utvrditi da li je kvalitet njihovog rada na zadovoljavajućem nivou, te da adekvatno planiramo podizanje kapaciteta u oblastima koje su se pokazale kao deficitarne.

Na kraju, adekvatno prepoznavanje doprinosa nevladinih organizacija crnogorskom društvu kroz svoje aktivnosti bi uticalo na pozitivniji imidž civilnog društva kao ključnog i konstruktivnog činioca zajednice i pokretača demokratskih i progresivnih reformi, što bi umanjilo negativne percepcije NVO, koje su u posljednje vrijeme prevalentne širom svijeta, uz inicijative za obilježavanje NVO kao "stranih agenta".

O PROGRAMU

„Mreža resursnih centara u Crnoj Gori“ predstavlja program podrške razvoju civilnog društva, koji zajednički realizuju Centar za razvoj nevladinih organizacija (nacionalni resursni centar), NVO Bjelopoljski demokratski centar, NVO Aktivna zona i NVO Novi Horizont (regionalni resursni centri za sjevernu, centralnu i južnu regiju), kao i lokalne kancelarije NVO Bonum (Pljevlja), NVO Natura (Kolašin) i NVO Nada (Herceg Novi). Program je finansijski podržan od strane Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama, čime se potvrđuje institucionalna posvećenost jačanju kapaciteta civilnog sektora.

U okviru programa, resursni centri svakodnevno pružaju širok spektar usluga namijenjenih nevladinim organizacijama, organima državne i lokalne uprave, kao i zainteresovanim građanima. Usluge obuhvataju pravno i finansijsko savjetovanje, podršku pri osnivanju organizacija, unapređenje transparentnosti, informisanje o mogućnostima finansiranja, podršku u unutrašnjoj organizaciji rada, realizaciji projekata i izvještavanju. Poseban segment u radu mreže resursnih centara je pružanje podrške nevladinim organizacijama i građanima u korišćenju mehanizama participacije u procesima donošenja odluka.

Pored svakodnevnih usluga, Resursni centri organizuju niz obuka koje imaju za cilj profesionalizaciju i osnaživanje organizacija kako bi njihov rad generisao maksimalne društvene benefite. Obuke obuhvataju pisanje projekata za domaće i EU fondove, finansijsko upravljanje, odnose s javnošću i upravljanje društvenim mrežama, prikupljanje sredstava, praćenje javnih politika i druge oblasti od strateškog značaja. Organizacijama je omogućeno i korišćenje prostorija resursnih centara za obuke, radionice, sastanke, konferencije za medije i druge događaje, čime se stvara inkluzivan prostor za razmjenu znanja i iskustava.

Dodatno, mreža resursnih centara kroz redovne izvještaje prati okruženje za rad civilnog društva u Crnoj Gori. Analize obuhvataju finansiranje od strane državnih organa i lokalnih samouprava, korišćenje fondova Evropske unije, stanje ljudskih resursa u organizacijama civilnog društva, kao i niz drugih oblasti relevantnih za razumijevanje kapaciteta i izazova sektora. Na taj način program doprinosi ne samo jačanju pojedinačnih organizacija, već i kreiranju povoljnijeg institucionalnog i društvenog ambijenta za razvoj civilnog društva u cjelini.

IMAŠ PITANJE?

+ 382 20 219 860

crnvo@crnvo.me

<https://crnvo.me/>

